Nro 15.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 21. LISTOPADA ROKU 1797 WE WTOREK

POSTANOWIENIE *Komiſsyi Pttu Wileńſkiego względem opłaty do Rekruta.*

Miedzy Naywyższym Ukazem dania Rekruta 3. z 500. Dusz w Gubernii Litewſkiey, a bacznościa Rządu, aby jeden Obywatel nad drugiego nieponosił ciężaru — i wſpierał opłata z każdey Duszy po Rubli dwa kopieiek 16. Kommſsya Powiatu Wileń: do Rozkładu Rekruta wyznaczona — Spełniaiac w pełnym wierności poſłuszeńſtwie doſtawienia Rekrutow liczbe do liczby Dusz w Powiecie całym ſtosowną znayduie w przekonaniu własnym, że Obywatele z Poſsesyi mnieyszych, niedochodzacych Dusz 50. z iakiey ſię Rekrut liczyć może niebyliby w ſtanie złożenia od każdey Duszy zamierzoney po Rubli dwa kopieiek 16. opłaty, albo maiątki ſwoie pod ciężar kredytu poddaćby muſieli, a ten rozrachunek gdy ſamym zoſtawiony Obywatelom. Im ſamym tylko przynosi dogodność — Przeto taż Kommiſsya przez ſprawiedliwą uwage iako wſprawie wſpólney z Obywatelami i równie każdego dotykaiacey daiącym Rekruta w Powiecie Wileń: z Dobr Ziemſkich, Duchownych, i Staroścинſkich nie iuz po Rubli dwa kopieiek 16. ale tylko do Rubla jednego, tęż opłatę z Duszy zmnieysza i oną wedle Dyspartymentu komu należeć będzie opłacić nie zwłócznie przeznacza — Z tą iednak kondycyą aby w naſtępnym podobnym zdarzeniu Obywatele mnieyszych Poseſsyi Rekruta w naturze ſtawić nie wzbraniali ſię, i na podobney od Poseſsorow większa Dusz liczbę maiących opłacie przeſtali. Datt. na Seſsyi, 1797 Roku Mca 9bra 6. dnia V. S.

Gaspar Czyż Marſzałek Pttu Wileń: Orderow S. Anny i S. Staniſława Kawaler.

z *Petersburga* 1 *Października.*

Podpółkownik i Kommendant Periaſławſki *von Fock* podnieſiony został na ſtopień Półkownika. Półkownik *Ekespar* mianowany Kommendantem *Rohaezewa* i Szefem Regimentu garnizonowego. General Lieutenant *Wadkowſki* uwolniony od ſłużby z dozwoleniem noſzenia munduru. Podpułkownik *Okulow* zoſtał Półkownikiem. Półkownik Graf *Sievers* General Majorem, i Szefem Orenburgſkiego Dragonii Regimentu, na mieyſcu General Majora *Bakunin.* Tayny Konſyliarz Baron *Kempenhausen* Senatorem w trzecim Departamencie Senatu. Tayny Konſyliarz Ciwilny Gubernator Litewſki *Bułhakow* za długie i wierne zaſługi, aktualnym taynym Konsyliarzem.

Aktualni Stanu Konſiliarze i Ciwilni Gubernatorowie Rezańſki *Kowaleńſki.* Orenburgſki *Xżę Baratajew*, Tambowſki *Łantiew*, Mało Roſſyiſki *Sielecki*, Simbirſki *Tołſtoi*. Taynemi Konsyliarzami Vice - Gubernatorowie: Wiatſki *Sinowiew*, Jarosławski *Axakow* Taynemi Konſiliarzami: Saratowſki *Jaroſławow*, Podolſki *Józefowicz*, Woronecki *Soczow*, Nowhorodzki *Murawjew*, Rezańſki *Koczetow*, Pſkowſki *Beklejzow*, Orenburgſki *Kopjew*; Aktualnemi ſtanu Konſiliarzami, Vice-Gubernatorowie: Słobodzko-Ukraińſki *Szydłowſki*, Biało-Ruſki *Zacharowſki*, Wiborgſki *Graws*, Tulſki *Tinkow*, Kurſki *Wierewkin*, Wołyńſki *Grocholſki*, Koſtromſki *Kramorucki*, Mało-Roſſyiſki *Kosobczewſki*, Toboſki Kartwelin, zoſtali Stanu Konſiliarzami.

z *Wiednia* 4 *Liſtopada.*

Dotąd jeſteśmy w zupełney niewiadomości artikułow traktatu z *Francyą* zawartego. Biegają wprawdzie po ręku wielorakie onych kopie; lecz ponieważ Dwor zachowuje milczenie, przyzwoita jeſt cierpliwie czekać, aż okoliczności dozwolą mu objawic przed świstem ſkryte do tychczas warunki. Domyſły naſze gruntuja ſię teraz na ſamych obrotach woyſkowych. Ponieważ znaczna część

armii posuwać ſię zaczeła ku *Włoſkim* granicom; wyznaczeni zaś Kommiſſarze zatrudniają ſię założeniem wielkich magazynow, a *Francuzi* uſtępują do *Mediolanu* i *Ferrary*, trudno nie widzieć, iż krajow niegdy *Weneckich* część nayznaczńieyſza uſtąpioną jeſt *Auſtryackiemu Domowi*. Za dni 6 naywięcey wſzyſtko ſię odkryje, ponieważ na dzień 10 t. m spodziewana jeſt z *Paryża* ratifikacya traktatu. 20 batalionow armii naſzey rozkaz odebrało bydź w zupełney gotowości do marſzu przez *Tirol ku Renowi*. Głoſzą iż w tamtych ſtronach nowe zaydą urządzenia względem przyſzłych granic między *Rzeszą a Rzpltą Francuzką*. Od *Elektora Jmści Bawarſkiego* przybył goniec, wyſłany w chwilę po odjeździe z *Munich* Generała *Desaix*.

z *Londinu* 31. *Października z Gazety Berlińſkiey.*

Dnia wczorayszego odebraliśmy z *Calais* wiadomość niespodziewaną, o podpisaniu w *Udine* pokoju między *Cesarzem i Francyą*. Papiery nasze pół-procentem natychmiaſt w gorę poszły; lecz w godzin później kilka znacznie zpadły. Od tego czasu mało ieſt takich ktorzyby one kupować chcieli; wſzyscy przedaią. Wyszła też Deklaracya Królewſka względem negocyacyi w *Lille* zerwanych, pisana w *Westminſter* d. 28. bardzo ieſt długa; treść oney kładniemy.

„ Skutek niepomyślny kilkakrotnych za-
„ biegow *Króla Jmci W. Britannii* dla przy-
„ wrócenia ludowi ſwoiemu trwałego i chwa-
„ lebnego pokoiu, iawnie światu pokazał iż
„ Rząd *Francuzki* trwa nieżmiennie w przedſię-
„ wziętym raz poſtanowieniu zniszczenia na-
„ rodu *Angielſkiego*. Nienawiść ku nam *Ja-*
„ *kobinow* dała tey woynie początek, od któ-
„ rey byliśmy dalekiemi; ambicya Direktorya-
„ tu żadnych nie znaiąca granic która wſzy-
„ ſtko zburzyć pragnie, nad potrzebę, ſłuſz-
„ ność, i chęć całego ludu, woynę przedłu-
„ ża nieſzczęśliwą.

„ Widoczny ieſt zamiar nieprzyiacioł
„ naszych. Tyſiączne przeszkody zdały ſię
„ przyſtęp zagradzać do rozpoczęcia w ze-
„ szłym roku negocyacyi o pokoy w *Paryżu*.
„ Wſzyſtkie potrafił usunąć *Król Jmść*. Lu-
„ dzie co na on czas *Francyą* rządzili, ſilili
„ ſwóy rozum na wyszukanie trudności no-
„ wych; wynaydowali formalności niezwy-
„ kłe, ſposob traktowania przepisywali, od
„ którego zawsze byli dalekiemi w podobnym
„ zdarzeniu; czynili nam wymówki zmyślo-
„ ne, wnioſki potwarcze; odſtąpili nakoniec
„ term w negocyacyach zwyczaynego naro-
„ dom *Europeyſkim*.

„ Widział *Król Jmść* do czego zmie-
„ rzaią te wykręty; chcąc iednak rzetelnie
„ poświęcić ſwóy z tąd niesmak dla dobra
„ pokoiu pożądanego, zamknoł oczy na wſzy-
„ ſtko. Ambaſsador *Malmesbury* otrzymaw-
„ szy moc nieokreśloną, podał do traktatu
„ proiekt iasny, obszerny, na prawidłach ſpra-
„ wiedliwości i umiarkowania zasadzony,
„ przydaiąc tłumaczenie dokładne wſzyſtkich
„ onego warunkow. Poſtępek rzetelny, wſpa-
„ niały, bezprzykładny, na chwilę nie zaſta-
„ nowił *Francuzkich* Pełnomocnikow; zawzię-
„ ci i zuchwali, nie raczyli nawet ukazać za-
„ dnego z ſwoiey ſtrony proiektu do ugody.

„ Podawali naprzód propozycye żadne-
„ go nie maiące związku z traktatem ogul-
„ nym, płoche, obrazliwe, które rzeczywi-
„ ſtey korzyści nie mogą przynieść ich Rze-
„ plitey, wſtęp raczey do negocyacyi zagra-
„ dzały. Naoſtatek przecie, po zwłoce niego-
„ dney wſpomnienia oświadczyli ſię z preten-
„ syami nieſłychanemi, przesadzonemi, o któ-
„ rych pomyślić nawet nie mogli, gdyby w
„ ſercu nie nosili pałaiącey, a z dawna w ko-
„ rzenioney ku nam nienawiści. Oto iuż;
„ odwoławszy przyiętą zasadę wzaiemnych
„ kompensacyi, wcielaią do *Francyi* niemal
„ wszyſtkie Prowincye orężem podbite.

„ Odzieraią więc łupieżcy wſzyſtkich
„ *W. Britannii* zprzymierzeńcow, zasadza-
„ iąc ſię na nieznaiomym światu prawie i Kon-
„ ſtitucyi ſwoiey; nie dość na tym: każą je-
„ ſzcze Królowi podpisać ten pierwszy z wa-
„ runkow przedugodnych, bez którego ne-
„ gocyacya ſtać nie może; zwrócenie wſzel-
„ kich osad, które potęgą *Angielſkiego* oręża
„ podbite zoſtały na *Francuzach, Hiszpanach,*
„ *i Hollendrach*. Gdy więc z iedney ſtrony
„ *Francya* niezmiernym granic ſwoich rozsze-
„ rzeniem, zagraża *W. Britannii*; Król Jmść
„ był obowiązany własną ręką burzyć przed-
„ murza Państw ſwoich, owszem nieprzyia-
„ cielowi poddawać, bez żadney za to nadgrody.

„ Ten przedugodny warunek podpisy-
„ wać kazano; po nim inne miały naſtąpić,
„ o których wiadomości powziąć nie można
„ było. Odrzucił *Krol Jmść* propozycyą;
„ nie przeto iednak negocyacye zerwane zo-
„ ſtały. Sam cofnoł propozycyą nieprzyia-
„ ciel; obiecuiąc inne proiekta; lecz pod po-
„ zorem zapytania ſię zprzymierzeńcow ſwo-
„ ich, rzecz ſię przewlekła do kilku mieſięcy.
„ Nakoniec 11. Września ujrzano w *Lille*
„ Pełnomocnikow nowych; ci iuż na pierw-
„ ſzym wſtępie, ſposobem prawdziwie nie-
„ znośnym i niezwykłym; znowu podawać
„ śmieią *Lordowi* propozycyą tylekroć odrzu-
„ coną, od ſamychże cofnioną *Francuzow*;
„ każąc mu z miaſta uſtąpić, ieśliby nie pod-
„ pisał.

„ Zniewagę tym ſposobem wyrządzoną
„ Posłowi powiękſzył jeszcze nieprzyiaciel,
„ szyderſkim później oświadczeniem, iż pra-
„ gnie dokończyć negocyacye, jak nigdy
„ przedtym; iż Miniſtrowie *Rzpltey w Lille*
„ czekać będą prędkiey odpowiedzi z *Londi-*
„ *nu*, która niżeli daną bydź mogła, już w
„ *Paryżu* wyſzła na świat deklaracya, obwi-
„ niająca nas o niepotrzebne i uparte woyny
„ przedłużenie. Niech więc *Francya, Europa*
„ wie i świat cały, iż jeżeli rząd *Francuzki*
„ trwać zechce w swoim przedſięwzięciu,
„ *Królowi Jmści W. Britannii* nic więcey
„ nie zoſtaje, jak woynę szczęśliwie dotąd
„ prowadzoną dalej prowadzić, albo też am-

„ bicyi i zemſcie Direktorow poświęcić, honor i nepodległość ſwojey Korony, wolność i bespieczeńſtwo Państw swoich.

„ Do tychczas objawić nie chcieli warunkow, pod któremi chcą do pożądaney ugody przyſtępować. Zerwania więc negocyacyi nie można przypisać; ani pretensyom z któreykolwiek bądź ſtrony przesadzonym, ani nawet niezgodzeniu ſię Miniſtrow Pełnomocnych na podane z obu ſtron warunki. Nienawiść ku nam Direktoryatu, chęć zuiszczenia *W. Britannii*, wymazania z liczby narodow udzielnych woynę przedłuża. Oświadcza ſię *Król Jmść* przed obliczem całey *Europy*, iż ſtatecznie pragnąc pokoju; dziś nawet gotow jeſt podpisać warunki dawniey przez *Lorda Malmesbury* podane; chociaż wielkie zwycięſtwo nad flottą *Hollenderſką* odnieſione, daje mu prawo mówienia jak zwykli zwycięzcy.

„ A jesliż nieubłagany nieprzyjaciel odrzuci ofiarę zaiſte wspaniałą, zamyſły jego zuchwałe na jaw wynidą. *Król* zaś *Jmść* niechętnie przymuſzony woynę daley prowadzić będzie, nadzieję mając sprawiedliwą w męſtwie, wierności, ſiłach narodu ſwojego, i opatrzności Naywyżſzey; pod którey zaſłoną, *Anglicy* utrzymać potrafią niewątpliwie niepodległość wspólney Oyczyzny, walcząc przeciw nieprzyjacielowi, którego zamiar główny jeſt zniſzczenie Królestwa *W. Britannii*, wydarcie onemu bogactw, pracowicie nabytych; zatamowanie handlu kwitnącego, wywrócenie szczęśliwey konſtitucyi, która twierdzą jeſt religii. praw, swobod, i wolności. „

Rano wczora *Król Jmść* wyjechawſzy z *Windsor* wſiadł na ſtatek *Royal-Charlotte*, który go do *Nore*[illegible]wadzi *Tamizą*. gdzie Monarcha oglądać [illegible] zwycięzką flottę; i winſzować Admir[illegible] *Duncan*. Kommiſſarze Admiralicyi, i 2 Generałowie znaydują ſię przy Królu. Przez całą podróż *Jerzy 3* witany był od niezliczonego ludu zgromadzonego na ten widok z mieysc bliższych po obu rzeki nadbrzeżach. Pod *Greenwich* i *Woollwich* okręty ſtojące z armat nieuſtannie ognia dawały. Dla wiatrow przeciwnych, dziś ledwie wieczorem ſtanie Monarcha w *Nore*, gdzie Officyerom i żołnierzom nadgrody wielorakie rozdawać będzie. Przy tey okoliczności, podobno otrzymają darowanie kary maytkowie dotąd nie osądzeni, którzy do oſtatnich buntow należeli.

D. 10 Liſtopada *Król Jmść* z całą familią, otoczony *Parami W Britannii*, Izbą *Parlamentu Niżſzą*, i Miniſtrami, uroczyście ſtawić ſię ma w Kościele *S. Pawła*, dla dziękczynienia *Panu Zaſtępow* za trzy znakomite zwycięſtwa przez Lordow: *Howe*, *S. Vincent* i *Duncan* odnieſione. Znoſzą już do świątnicy wydarte *Francuzom*, *Hiszpanom* i *Batawom* okrętowe flagi. Wieczorem cały *Londin* ma bydź oświecony. Poseł *Portugalſki* donioſł urzędownie Dworowi naſzemu, iż *Królowa Jmść* niechciała ratifikować traktatu przez Kawalera *d' Aranjo* zawartego w *Paryżu*. Nie wiemy czyli z tego zdarzenia cieſzyć ſię ma narod *Angielſki*. Obiecywali niedawno Miniſtrowie, iż wydatki na kampanią naſtępującą będą zmnieyſzone 6 lub 8 millionami F. Szterl.

Jakoż w rzeczy samey to naſtąpić mogło. Zadnemu z Mocarſtw lądowych nie płaciemy *ſubſidiow*. *Cesarz Jmść* osobną zawarł ugodę. A jeżeli w woyſku morſkim i flotcie nie podobna jeſt naymnieyſzey czynić *redukcyi*, woyſka lądowe po części przynaymniey zwinąć można było, zwłaſzcza milicyą, która zda ſię dziś niepotrzebną po zwycięſtwie Admirała *Duncan*. Oſtróżność jednak nigdy zbyteczną u nas nie będzie, gdy *Francuzi* o wylądowaniu zamyślać nie przeſtają: Lecz cokolwiek oſzczędziliśmy w *Niemczech* do tych czas i we *Włoszech*, cokolwiek w domu oſzczędziemy, zniknie wſzyſtko w *Portugallii*. Honor opuſzczać nie każe nam narodu sprzymierzonego; który w przepaść leci gotową, bez inney przyczyny; oprócz dotrzymania ſtoletnich związkow przyjaźni z *Anglikami*.

Obrona *Portugallii* potrzebować będzie ſtatkow niezliczonych, armii ogromney, przypomniawszy zaś, jak wiele ſtraciliśmy woyſk i pieniędzy na ſtronę *Niderlandu* i *Hollandyi* przeciw ſamym *Francuzom*, chociaż w tak wielkiey bliſkości; mała jeſt zaiſte nadzieja utrzymania odległey *Portugallii* przeciw tymże *Francuzom dziś z Hiſzpanami* sprzymierzonym. Opuścić jednak niepodobna, oprócz rozerwania ſił nieprzyjacielſkich, co chociaż przemijającą korzyść nam przynoſi, ſilnieyſze względy ten obowiązek wkładają na *Anglikow*. W traktacie niedawno zawartym *Portugallia* widziała ſię bydź zniewoloną do udzielenia w cząſtce małey zyſkow handlowych *Francuzom*. Po zerwaniu onego *Dwor Lisbońſki* będzie podobno muſiał handel całego narodu; część osad wielką, i wielkie nadto summy dać Republikantom, jeśli tym los wojenny sprzyjać nieprzeſtanie, jak sobie pochlebiają; a *W. Britannia* tracąc zyſki w handlu *Portugalſkim* niezmierne, widzieć będzie ſiłę tego narodu w rękach nieprzyjacioł swoich.

Officyerowie od flotty *Lorda Duncan* dając sprawiedliwe pochwały Admirałowi *de Winter* zgadzają ſię jednomyślnie, iż gdyby Admirał *Story* z 4 innemi okrętami poſiłkował go nie śpiſzeſząc ſię z uſtępem do *Texel*, los bitwy mógł jeſzcze bydź wątpliwy. *De Winter* od naſzych zapytany, dla czego zwiodł bitwę przy tak wielkiey ſił nierówności? znałem to dobrze, odpowiedział, i urzędnikowi Rzpltey przekładałem; lecz uczyniwszy zadość obywatelſkiey powinności, żołnierſką pełnić muſiałem. Przed rewolucyą r. 1787 był on Porucznikiem okrętowym. Na czele *Batawow* legionu drogę do Oyczyzny torował Generałowi *Pichegru*.

z Paryża 31. *Października z Gazety Courier du Bas - Rhin.*

Buonaparte Generał *en Chef armii Włoſkiey* do Direktoryatu wykonawczego z główney kwatery *Paſseriano* 27. *Vendemiaire*, 6. R. Rzeplitey.

„ Szef Generał Sztabu armii *Włoſkiey Berthier* i obywatel *Monge*, oddadzą wam, Obywatele Direktorowie, traktat oſtateczny pokoiu, który z Cesarzem niedawno podpisałem, Generał *Berthier*, którego talenta znakomite połączone są z męſtwem niezwalczonym, i nayczyſtszym do Oyczyzny przywiązaniem, ieſt naymocnieyszym Rzeplitey filarem, i naygorliwszym obrońcą wolności. Zadnego na *Włoſkich* kampaniach nie odnieśliśmy zwycięztwa do któregoby ſię mąż ten przezacny potężnie nie przyczynił. *Montenotte*, *Lodi*, *Desenzano*. *Caſtiglione*, *Rocka*, *Baſsano Arcole*, *Rivoli*, *&c.* umieściły imie tego Rycerza w liczbie imion prawdziwie wſławionych Przyiaźń i ſzacunek z którym ſię nie taię, nie kierowały piórem moim, gdym wyliczał świetne zaſługi Generała dla Oyczyzny. Dokładniey wſzyſtkie opisze hiſtorya, idąc za opinią i niepodeyrzanym świadectwem armii zwycięſkiey.

Obywatel *Monge* członek Inſtitutu narodowego, znaiomy ieſt uczoney *Europie* z oświecenia, *Francuzom* z patriotizmu. Poznawszy go ludzie we *Włoszech* uczeni, wſpółobywatelow naszych poważać ſię nauczyli; widząc to nie mogłem nie ſzacować męża ze wſzelkich względow zacnego; iakoż ma we mnie zaufanego przyiaciela. Nauki, co iuż tyle światu obiawiły taiemnic, tyle z burzyły przesądow, większe ieszcze nam wyświadczą dobrodzieyſtwo. Nowe prawdy, wynalazki nowe odkryią nam taiemnice do uſzczęśliwienia ludzkiego iſtotnie potrzebne. Lecz chcąc tego dopiąć zam aru ſzacować uczonych, rozkrzewiać trzeba koniecznie nauki. Przyimicież więc obywatele Direktorowie, z równą diſtinkcyą walecznego Generała, i Fizyka doſkonałego. Obydwa zaszczyt Oyczyźnie przynoszą nieśmiertelny; obydwa imie *Francuzkie* poważane czynią przed światem. Do przeſłania wam traktatu pożądanego pokoiu dobrać nie mogłem dwóch mężow zacnieyszych, każdy w ſwoim rodzaiu. *Buonaparte.*

Wraz po odebraney wiadomości o tym co ſię ſtało w *Udine*, Direktoryat wydał do narodu naſtępuiącą odezwę.

„ *Obywatele*! Proklamacya przy końcu 5. r. Rzeplitey wzywała was, ażebyście ſię ſtawili osobiście w obozach na dopełnienie Republikanſkich armii, które na ten czas ruszać miały do zbierania laurow nowych. Uſłuchali głosu naszego waleczni rycerze; każdy do ſwoiey chorągwi powrócił, o czym Direktoryat przez Miniſtra woiennego był uwiadomiony z pociechą. Tak porywcza powolność, ten zapał powszechny na obronę wolności, przekonał Władzę wykonawczą, żeście nieodrodni od waszych przodkow *Francuzi*. Tyſiączne ſtawiał przeszkody Gabinet *Londińſki* do ugody naszey z *Cesarzem* od dawnego czasu: wſzyſtkie znikneły, ſkoro krocie Republikantow poſtrzeżono umrzeć za Oyczyznę gotowe.

„ Pòyrzawszy po nieźliczonych ſzeregach *Auſtrya*, zwróciła wnet uwagę na prawdziwy ſwóy interes, po chwili traktat zawieszony od 6. mieſięcy podpisany zoſtał przez zwycięzcę *Włoſkiego*, i 4. Pełnomocnikow *Cesarſkich*. Miło wam zapewne ieſt ſłyszeć, obywatele, że wiele millionow ludzi zoſtało wolnemi, a narod *Francuzki* to ieſt wy ſami, ſtaliście ſię dobroczyńcami wielu narodow. Y nie tu koniec. Do podpisania z *Rzeszą* pokoiu, Kongres ſię zgromadza; pewna więc nadzieia, iż w krótce zbierać będziecie owoc pracy i ofiar waszych. Pokoy lądowy zoſtanie iuż niewzruszonym. Teraz ukarać macie chyſtrość gabinetu *Londińſkiego*. Omamił on wiele narodow, iż nie znaią ſwoiey w żegludze niewoli; oszukał *Anglikow*, którzy z ochotą krew i maiątek niosą na przedłużenie woyny.

„ Lecz klęſki którèmi nam zuchwale grozić śmieli, zpadną na ich głowę; w *Londinie* wzieły początek nieſzczęśliwości, *Europę* niszczące; w *Londinie* końca ich ſzukać będziemy. Tu iuż widzicie kres, obywatele, do ktòrego zmierzać macie; tu poſtrzegacie, czego ieszcze wyciąga i ſpodziewa ſię Direktoryat po waszey waleczności. Lecz nim nadeydzie moment nie nadto daleki, w którym wſzyſtko co ſię ułożyło, wykonamy; na imie Oyczyzny, nie zkładaycie broni, pod którą tak ſtraszni ieſteście nieprzyiaciołom niepodległości waszey, Precz od was złośliwe poszepty cudzoziemcow, albo tych co ſię imienia zaparli *Francuzkiego*. Chcąc wydrzeć owoc zwycięſtw waszych, będą mówili, iż po zawartym pokoiu pow[illegible]ie do domow powracać.

Prawda ieſt: podpisał Direktoryat pokoy chwalebny; lecz trzeba dzieło dokonać, zapewnić wykonanie umòwionych z Cesarzem warunkow, nakłonić *Rzeszę* do prędkiey ugody; a nakoniec trzeba koniecznie uwieńczyć wſzyſtkie zwycięſtwa naiachaniem tey wyspy; do którey wasi Przodkowie niewolę zanieśli pod *Gwilhelmem zdobycznym*; wy przeciwnie zanieść macie ducha wolności; ten od *Francuzkich* legionow nieodſtępny, z niemi razem wylądnie do *W. Britańnii*. Obywatele. bądźcie pewni, iż Direktoryat wygląda z utęſknieniem chwili ſzczęśliwey, która mu pozwoli zwiiać Republikantſkie woyſka do tego ſtopnia, na iakim prawo mieć chce ſiłę narodową w czaſie pokoiu; nadgrodzić walecznym Rycerzom; a pamiątkę ich męſtwa i triumfow podawszy wiekom naſtępnym w publicznych *monumentach*, rozlać, iż tak rzekę, po wſzyſtkich *Francyi* Prowincyach, duch prawdziwie republikantſki, ktòry armie nasze ożywiał iedynym w dzieiach przykładem. Ktokolwiek z was prawo mieć będzie do ſpoczynku domowego, znaydzie go na łonie ſwoiey familli.

Nro 15.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 21. LISTOPADA ROKU 1797. WE WTOREK.

Dokończenie z Paryża.

Lecz wiecie sami; ieszcze godzina nie wybiła, Więc usiłuycie na iedną chwilę *Francuzi*; a Rzeplta Oyczyzna wasza, triumfuiąca, ugruntowana, od wszystkich przyznana, kosztować zacznie pokoiu, który z rąk waszych świat przyimie. *Larevelliere.*

Kazał też Direktoryat ogłosić traktat z *Królem Sardyńskim* zawarty w Kwietniu 4 *Brumaire* w radach narodowych ratifikowany, podpisał go General *Clarke* i Kawaler *Priocca*. 1. Przymierze zaczepne i odporne aż do zupełnego na lądzie uspokojenia; po zawartym pokoju przemieni się w odporne tylko. 2. Wymierzone jest mianowicie przeciw *Cesarzowi*, który jeden stronił od ugody. Król *Sardyński* obojętnym będzie pod czas woyny *Angielskiey*. 3. Gwarancya wzajemna wszystkich na wzajem dzierżaw i krajow. 4. *Król Sardyński* obowiązuje się dać 8 tyś. piechoty, tysiąc jazdy, 40 armat; jeśliby zaś potrzeba wyciągała, da więcey za poprzedzającą odezwą i umową. 5. Wymienione posiłki dostawione będą na d. Kwietnia 19 pod kommendę Generała *en Chef armii Włoskiey*, nakładem *Króla Sardyńskiego*. 6. Należeć mają do udziału kontribucyi w krajach nieprzyjacielskich i wszelkiey zdobyczy. 7. *Francya* przyrzeka starać się dla Króla *Sardyńskiego* przy pokoju powszechnym o takie korzyści, jakie będą podobne. 8. Strony kontraktujące nie mogą jedna bez drugiey zawierać pokoju, zawieszenia broni. 9. Po zamianie ratifikacyi ustaną kontribucye przez *Francuzow* wybierane w Państwie *Sardyńskim*. 10. Cokolwiek *Król Jmść* dać każe woysku *Francuzkiemu* w krajach swoich, oddane będzie przez Generała *en Chef* woysku jego w *Lombardyi* posiłkowemu. 11. Wyznaczeni Kommissarze ułożą coj rychley traktat handlowy.

Obywatel *Treilhard* naznaczoy jest Pełnomocnikiem Rzpltey na kongres do *Rastadu*. *Garnerin* czyni wielorakie doświadczenia, jak z wysokości na ziemię bez szkody spadać można za pomocą znajomego *Parachute*. *Blanchard*, który powietrznych żeglarzow przewyższa niekończenie, powrócił z *Ameryki*, i po 45 podrozach szczęśliwych, doniosł, iż znalazł sposob kierowania ballonow za pomocą rozmaitych wiatrow, w rozmaitey od nas odległości panuiących. Wkrótce *Blanchard* ma z *Havre* lecieć na śniadanie do *Pit-Andely*, z tamtąd na obiad do *Paryża*. Inny człowiek uczony zrobił machinę pływaiącą, która 4 ludzi unieść może, ta w niey osobliwość iż ani się przewrócić, ani zatonąć powinna; byłaby więc pożyteczną ludziom przy rozbiciu okrętow.

Do tychczas rozumiano, iż morza czarnego szerokość wynosiła 62 od przygórka *Karadge* do *Indgé*, teraz się pokazało, iż naylepsze mappy nie były dokładne. Obywatel *Beauchamp* zwiedzaiąc od dawnego czasu wschodnie krainy, przybył 26 Czerwca do *Trebizondu*, z tąd 4 Września do *Constantinopola*. Pisze do sławnego Astronoma *la Lande* iż uczyniwszy wielorakie *obserwacye* po nadbrzeżach morza czarnego którego *Turcy* dobrze nie znając, oświeceńszym narodom poznawać zabraniali, znalazł szerokość geograficzną miasta *Sinope* 42 gr 2 min. zamiast 41 gr. jak omylnie do dziś dnia rozumiano. Morze zatym czarne nad mil 37 nie ma szerokości. Z *Constantinopola Beauchamp* miał w teraźnieyszym miesiącu wyjechać do *Bagdadu*, z tamtąd do *Moscatte* w *Arabii*, gdzie jest naznaczony Konsulem *Francuzkim*.

Gdy już pokoy szczęśliwie z *Cesarzem* został podpisany, Direktoryat zwrócił uwagę na kongres mający się odprawić w *Rastadzie*. Już podobno zasady onego są umówione na tajemnych w *Udine* konferencyach: głoszą nawet niektórzy, iż granicą *Francyi* od wschodu i północy *Ren* będzie. Domowi zaś *Austryackiemu* inne będą pozwolone korzyści, słowem, wszystko w *Niemczech* ma się ukończyć, jak się już skończyło we *Włoszech*. Dawno mówią, iż w *Brest* rozbrajać kazano wojenne okręta; co wszakże się nie zgadza z uprojektowanym i ogłoszonym do *Anglii* wylądowaniem. W Departamentach zachodnich prześladowanie Xięży i Szlachty, nowych rozruchow lękać się każe. *Concilium* narodowe z okoliczności pokoju nakazało uroczyste nabożeństwo w Kościele *Metropolitalnym*, na które zaproszeni są Xięża nawet nieprzysięgli.

z Wenecyi 25 Października z Gazety Frankfortskiey.

Rozróżnione bardzo są umysły obywa-

telow naſzych. Wiadomość o uſtąpionych *Cesarzowi* kraiach *Weneckich* do rospaczy przywiodła *Demokratow*, którzy ſię tego niespodziewali bynaymniey. Lecz większa nierównie część *Wenetow* z radością póydzie pod panowanie *Domu Auſtryackiego*. Nie lękamy ſię w tym zdarzeniu żadnych rozruchow, ſtoi u nas 8 tyś. *Francuzow* pod kommendą Generała *Serrurier*. Poseł *Dandolo* z *Udine* donioſł municypalności, iż Generał *Buonaparte* układał wielorakie Projekta, już to względem Prowincyi lądowych, już względem *Iſtryi i Dalmacyi*; nagłe okoliczności w negocyacyach wielką odmianę przyniosły, imie Rzpltey znikło: oprócz uſtąpionych krajow *Cisalpinom lub Francuzom*, reſzta nic nie wyłączając do Państw *Auſtryackich* będzie przyłączoną.

z Rzymu, 26. Października z Gazety Frankfortſkiey.

Biega w mieście pogłoſka, iż Ambaſsador *Francuzki Buonaparte* imieniem Dyrektoryi tu domagał ſię u *S. Stolicy*. 1. Ażeby Dwor *Rzymſki* głośno ſię oświadczył, z *Francyą* czyli też przeciwniey trzyma. 2. W przypadku pierwszym powinna ich wspierać doſtarczeniem rozmaitych potrzeb. 3. Przyiąć Poſła *Rzeplitey Cisalpińſkiey*. Odpowiedzieć miano, iż na pierwsze dwa żądania zezwolić nie dopuszcza pieniędzy niedoſtatek Trzecie ieſt przyięte.

z Udine 22. Października z Gazety Frankfort:

Pokoy zawarty, warunki onego wiadome; zgładzenie imienia *Weneckiego* nieodzowne. To nam przepowiadał ieszcze roku zeszłego *Procurator Pezaro* Roboty około ſzańcow ogromnych i twierdz są wſtrzymane, Woyska *Francuzkie* ruszyły do *Lombardyi*. Pozoſtała ieszcze diwizya *Bernadotte* póydzie za drugiemi nie mieſzkaiąc. Mamy u nas *Auſtryackiego* Generała, ktory tu zgromadza zapas żywności dla woyſk *Cesarſkich* do *Friulu* wkroczyć maiących po chwili. *Buonaparte* iutro wyiedzie do *Mediolanu*; dziś daie bal wſpaniały. Generał *Sarraſin* pozwolił *Weneckiey* młodzi powracać do domow; tak ieszcze niedawno z nich wyszła na roſkaz Generała *en Chef*! W mieście Wenecyi pożar wybuchnoł w arsenale; żołnierzy Republikantſkich gorliwość złemu ſkutecznie zapobiegła.

z Mediolanu 23. Października z Gazety Berlin:

Direktoryat *Cisalpińſki* wynayduie dziś wielorakie źrzódła do napełnienia ſkarbu publicznego. Podatki na Duchownych, Kupcow, bankierow, i rzemieślnikow są iuż rozpiſane. Wyszły też oſtatnie roſkazy względem przyłączenia do Rzeplitey i podzielenia na Departamenta *Mantui* i krajow od *Wenecyi* oderwanych. Wiele mówią o wcieleniu *Genui*: lecz dzieło nie ieſt ukończone. W *Anconie* obchodzono niedawno pamiątkę tryumfu Direktorow *Francuzkich* nad Prawodawcami ſwoiemi, Nie podobało ſię ludowi; iż Pałac Biſkupa mieyscowego nie był iak inne, wſpaniałey oświecony; okna pobito, drzwi wyłamano, herby do morza z kruszone wrzucono. Gdy ſię oświadczył skrzywdzony Biſkup zanieść ſkargę do *Paryża*; pogroziło mu pospólſtwo; i na tym przecie ſię ſkończyło.

z Coblence 1 Liſtopada z Gazety Berlińſkiey.

Generał *en Chef Augereau* odjechał do *Wetzlaru*, wkrótce do nas powróci chcąc bydź obecnym uroczyſtości, którą święcić będziemy na pamiątkę zawartego pokoju. Przygotowania do niey czynią niezmierne. Fajerwerk wspaniały na *Renie* ma ſię palić, a tym czaſem artillerya w *Neuwied* nadmoſtowa, *Ehrenbreiſteinu*, naſza, twierdzy *Marceau*, i wſzyſtkich batteryi nadbrzeżnych nieuſtannie ognia dawać powinna. Bal i powſzechna illuminacya feſtyn zakończy.